

- ✦ достижение гибкости и скоординированности работ и быстрое реагирование проектной структуры на изменение внешней среды;
- ✦ преодоление внутриорганизационных барьеров предприятия, не мешая развитию функциональной специализации.

Разработанная методика позволит эффективно организовать процесс принятия решений в части планирования, анализа, контроля исполнения и координации мероприятий по управлению портфелем проектов, выполняющегося на предприятии, и обеспечит оперативное распространение управленческой информации между его участниками. ■

ЛИТЕРАТУРА

1. **Бартон Л.** Комплексный подход к риск-менеджменту: стоит ли этим заниматься [Текст] : учебник / Л. Бартон, Г. Шенкер, Л. Уокер. М. : Изд. дом Вильямс, 2003. – С. 242 – 254.
2. **Борисоглебская Л. Н.** Механизм функционирования региональной инновационной системы, основанной

на приоритетных отраслях региона. [текст] / Л. Н. Борисоглебская, Е. И. Масалов // Креативная экономика. – 2009. – № 1. – С. 94 – 102.

3. **Волчков С. М.** Методика коммерциализации проектов на промышленных предприятиях [текст] / Волчков С. М. // Известия ЮЗГУ. – 2011. – № 2. – С. 34 – 38.

4. **Гранатуров В. М.** Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения [Текст] / В. М. Гранатуров. – М. : Изд-во «Дело и Сервис», 2002. – С. 110 – 112.

5. **Емельянов С. Г.** Методология разработки инновационных проектов : монография / С. Г. Емельянов, Л. Н. Борисоглебская, Н. С. Фролов, А. F. Trueba., С. R. Trueba, F. R. Freire. – М. : Quito-Ecuador, 2009. – С. 37 – 38.

6. **Илляшенко С. М.** Экономический риск [текст] / С. М. Илляшенко. – К. : Центр учебной литературы, 2004. – С. 220 – 225.

7. **Севастьянова И. Г.** Мотивация инновационной проектной команды / И. Г. Севастьянова, В. Н. Стегний, А. Г. Спосиб // Инновации. – 2010. – № 12. – С. 95 – 99.

8. **Филимонова Н. М.** Управление проектами как механизм повышения эффективности планирования и реализации программ регионального развития / Н. М. Филимонова, Н. В. Моргунова // Инновации. – 2010. – № 9. – С. 42 – 44.

УДК 330.341.1

МОРФОЛОГІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ІННОВАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ ЗАПРОПОНОВАНИХ ОЗНАК

САВЕНКО К. С.

УДК 330.341.1

Савенко К. С. Морфологічна класифікація інновацій з урахуванням запропонованих ознак

Стаття присвячена питанням класифікації інновацій на промисловому підприємстві. Існуючі підходи до класифікації інновацій різняться, перш за все, за кількістю закладених в їх основу класифікаційних ознак. Аналіз різних типологій дозволив автору розробити морфологічний класифікатор інновацій, формування якого базувалося на принципах комплексності, можливості кількісного та якісного визначення критерію, науковій новизні та практичній цінності.

Ключові слова: нововведення, інновації, організаційні інновації, технологічні інновації, економічні інновації, інноваційні процеси, промислове підприємство, інноваційна діяльність, інноваційні технології.

Табл.: 1. **Бібл.:** 7.

Савенко Ксенія Сергіївна – аспірантка, кафедра політичної економії, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kssavenko@mail.ru

УДК 330.341.1

Савенко К. С. Морфологическая классификация инноваций с учетом предложенных признаков

Статья посвящена вопросам классификации инноваций на промышленном предприятии. Существующие подходы к классификации инноваций различаются, прежде всего, по количеству заложенных в их основу классификационных признаков. Анализ различных типологий позволил автору разработать морфологический классификатор инноваций, формирование которого базировалось на принципах комплексности, возможности количественного и качественного определения критерия, научной новизне и практической ценности.

Ключевые слова: нововведения, инновации, организационные инновации, технологические инновации, экономические инновации, инновационные процессы, промышленное предприятие, инновационная деятельность, инновационные технологии.

Табл.: 1. **Библ.:** 7.

Савенко Ксения Сергеевна – аспирантка, кафедра политической экономики, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kssavenko@mail.ru

UDC 330.341.1

Savenko K. S. Morphological Classification of Innovation Considering the Proposed Signs

Article is devoted to the classification of innovation in industrial enterprise. Existing approaches to the classification of innovation differ primarily by the number embedded in them based classifications. Analysis of different typologies allowed the author to develop a morphological classifier innovation, the formation of which was based on the principles of comprehensiveness, the possibility of quantitative and qualitative determination criteria, scientific novelty and practical value.

Key words: innovation, innovation, institutional innovation, technological innovation, economic innovation, innovation processes, industrial enterprise, innovation, innovative design, innovative technology.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 7.

Savenko Kseniya S. – Postgraduate Student, Department of Political Economy, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kssavenko@mail.ru

Інноваційний процес передбачає використання деякого комплексу інновацій. Для того, щоб вивчити комплексний характер інновацій, розкрити різноманітні способи їх використання і різні методи управління ними, доцільно дослідити систему класифікації нововведень.

Питанням класифікації інновацій в сучасній літературі приділяється велика увага і можна стверджувати, що вони досліджуються в багатьох наукових публікаціях, присвячених проблемам інноваційної діяльності. Існуючі підходи до класифікації інновацій різняться, перш за все, за кількістю закладених в їх основу класифікаційних ознак. У одних працях інновації класифікуються за не виправдано великою кількістю ознак, що не відрізняють їх від поняття інновація. В інших – не враховуються істотні ознаки інновацій, що не дозволяє правильно визначити ефективність інноваційної діяльності. Незважаючи на значний масив робіт, серед науковців відсутнє єдине бачення сутності досліджуваної категорії.

Метою дослідження є поглиблення сутності поняття інновація та визначення оптимальності їх класифікаційних ознак.

Більшість авторів [1; 2; 3; 4; 6] класифікують інновації за такими ознаками:

- ✦ економічною значимістю й ефективністю (базисні, покращені та псевдонововведення);
- ✦ змістом (продуктові, техніко-технологічні, організаційні, економічні, управлінські, політичні, соціальні, юридичні, екологічні);
- ✦ масштабністю та ступенем впливу на ефективність функціонування науки та виробництва (локальні або приватні; глобальні або великомасштабні);
- ✦ рівнем новизни (радикальні – які здійснювалися на основі невідомих раніше законів та закономірностей, і нововведення на базі відомих законів і закономірностей);
- ✦ напрямками (за типом нововведення, за механізмом здійснення, за особливостями процесу нововведення);
- ✦ причинами виникнення (реактивні або стратегічні);
- ✦ результативністю інновацій (висока, низька, стабільна);
- ✦ видом ефекту (економічні, соціальні, екологічні, інтегральні);
- ✦ інтенсивністю просування (потребуючі або не потребуючі інтенсивного просування).

Для технологічних інновацій найбільш відома схема Р. А. Фатхутдінова [4, с. 264], відповідно до якої нововведення поділяються на базисні, поліпшувані та псевдонововведення. Найважливішими для прискореного розвитку економіки є базисні нововведення, що засновані на наукових відкриттях і які покладені в основу нових поколінь техніки (технології). Кластери (взаємозалежні групи) базисних інновацій – основа для формування нового технологічного укладу, який визначає його структуру. Так, структуру сучасного, п'ятого технологічного укладу, що переважає на початку ХХІ століття в розвинутих країнах, визначають: мікроелектроніка, біотехнологія й інформатика (генетичне ядро п'ятого

технологічного укладу); гнучкі технології та робототехніка, нетрадиційна енергетика, композиційні матеріали, маловідходні та безвідходні екологічно чисті технології, комп'ютери, телекомунікації й Інтернет, принципово нові види транспорту, космічні технології й авіакультура (базисні виробничі інновації); принципово нові технічні системи й технології невиробничої сфери послуг, медицини, освіти, науки, управління; побутова радіоелектроніка та інше.

Визначення базисних інновацій – це найважливіше завдання науково-технічного прогнозування та розробки інноваційної стратегії. Кластер базисних інновацій лежить в основі системи державних інноваційних програм.

Н. І. Лапін [2, с. 67] наводить таку класифікацію інновацій за змістом і ступенем впливу на ефективність суспільного виробництва: продуктові; технічні (технологічні); організаційні; економічні; управлінські; політичні; соціальні; юридичні; екологічні; локальні або приватні; глобальні або великомасштабні.

Продуктові інновації мають право на виробництво нових виробів або виробів з поліпшеними якісними властивостями, що надає право виробникам обґрунтовано підвищувати ціну на них на ринку.

Технічні (технологічні) інновації – нове обладнання, нові технології, що з самого початку змінюють або істотно поліпшують існуючий технологічний уклад і ефективність економіки. Технічні інновації виконані в матеріалі і належать до так званих твердих інновацій.

Організаційні інновації охоплюють нові форми й методи організації наукової і виробничої діяльності та можуть проявлятися у двох основних формах:

- ✦ не пов'язані з технічними інноваціями, метою яких є поліпшення діяльності та використання існуючих трудових ресурсів і майна підприємства;
- ✦ викликані технічними інноваціями, що активно з ними взаємодіють, а також сприятливим зростанням їх економічної ефективності.

Організаційні інновації спрямовані на залучення резервів робочого часу, людей і машин, інтенсифікацію їх роботи, матеріальні фактори. Атрибутом цих інновацій, крім економічних і соціальних аспектів, є гуманізація будь-якої людської діяльності, зниження психічних і фізичних навантажень працівників.

Економічні інновації – нові механізми функціонування економіки, що забезпечують прогресивні зміни існуючого господарського укладу, сприяють розвитку економіки на всіх рівнях – від суспільства в цілому до окремого підприємства. В умовах приватизації державних підприємств визначають позитивні зміни в їх фінансовій, платіжній, бухгалтерській і інших сферах діяльності.

Управлінські інновації – нові підходи та методи організації управління, реформування системи управління для адаптації до мінливих ринкових умов.

Політичні інновації – це нові механізми керування процесами облаштування держави, нові методи вирішення міждержавних проблем і проблем взаємин політичних суб'єктів.

Соціальні інновації – цілеспрямовані зміни в соціальній структурі та соціальних взаєминах, проведені державою (на рівні суспільства в цілому) або організацією для підвищення соціального статусу особистості й оптимального співвідношення особистих і суспільних інтересів. У рамках окремого підприємства соціальні інновації визначають підготовку й підвищення кваліфікації кадрів, поліпшення соціально-побутових умов життя працівників, умов безпеки та гігієни праці, культурної діяльності, організації вільного часу.

Юридичні інновації спрямовані на розробку нових або удосконалення існуючих законодавчих і підзаконних актів, які регулюють відносини в різних сферах суспільства.

Екологічні інновації на підприємстві – це також зміни в техніці, організаційній структурі та керуванні підприємством, що зменшують або запобігають негативному впливу виробництва на навколишнє середовище.

Локальні інновації, що складають основу еволюційних перетворень у сфері наукової та виробничої діяльності, не здійснюють принципового впливу на загальний рівень ефективності науки та техніки, у той же час глобальні нововведення, що є здебільшого принципово новими, об'єктивно вимагають адекватних змін у зазначених сферах діяльності людей.

Група вчених під керівництвом П. Друкера [6, с. 24] виділяє три групи інновацій за ступенем їх новизни:

- ✦ радикально нова продукція, новинка світового масштабу – винахід не має аналогів, це перше у світі впровадження винаходу;
- ✦ нова продукція, новинка в масштабах країни – немає аналогів в країні, але він існує за кордоном;
- ✦ новинка в масштабах даного підприємства.

А. В. Гриньов [1, с. 67 – 74] виділяє три найбільш загальних напрямки, згідно з якими систематизуються нововведення:

- ✦ за типом нововведення;
- ✦ за механізмом здійснення;
- ✦ за особливостями інноваційного процесу.

Серед останніх розробок можна виділити роботу Е. О. Уткіна [3, с. 151], у якій він наводить класифікацію інновацій щодо причин їх виникнення: реактивні й стратегічні. При цьому під реактивними автор розуміє інновації, що забезпечують виживання підприємства як реакцію на нові перетворення, що здійснюють конкуренти для того, щоб продовжувати вести боротьбу на ринку, а під стратегічними – інновації, мета яких – одержання конкурентних переваг на перспективу.

Аналіз різних типологій дозволив автору розробити морфологічний класифікатор інновацій (табл. 1). Формування класифікатора базувалося на принципах комплексності, можливості кількісного та якісного визначення критерію, наукову новизну та практичну цінність.

Таблиця 1

Морфологічний класифікатор інновацій з урахуванням запропонованих ознак

Класифікаційна ознака	Різновид інновацій
1. За формою реалізації	Економічні Технологічні Соціальні Продуктові
	Організаційні Управлінські Екологічні
2. За ступенем новизни та глибини змін	Абсолютна Відносна Умовна
	Часткова Слабка Рівномірна Масова
	Зміни Система Об'єкт Сукупність заходів
3. За предметом дослідження	Процес Результат Інше (регулятори і т. д.)
	Промислові У сфері будівництва Торгівельні У сфері громадського харчування
4. За галузевим напрямком	У сфері транспорту та зв'язку Фінансові Правові

Закінчення табл. 1

Класифікаційна ознака	Різновид інновацій
5. За метою використання	Для власного використання Для накопичення Для продажу
6. За спрямованістю	Розширюючі Раціоналізуючі Заміняючі
7. За періодичністю застосування	Разові Повторювані (дифузія)
8. За рівнем новизни	Базисні Покращені Псевдоінновації
9. За етапами життєвого циклу інновацій	Наукові Технічні Виробничі
	Конструкторські Інформаційні Інші
10. З причини виникнення	Стратегічні Реактивні
11. Залежно від планування	Запрограмовані Незапрограмовані Викликані необхідністю
12. За результативністю інновацій	Висока Низька Стабільна
13. За ефективністю інновацій	Економічна Науково-технічна Інтегральна
	Ресурсна Соціальна Екологічна

- Даний морфологічний класифікатор дозволяє:
- ✦ визначити безліч варіантів інновацій;
  - ✦ виявити на основі оцінки нововведень специфічні вимоги, запропоновані до їх розробки та впровадження на підприємстві;
  - ✦ конструювати економічні механізми та організаційні форми управління процесами формування інноваційної політики промислових підприємств залежно від типу інновацій;
  - ✦ визначити форми реалізації та просування інновацій на ринку.

ВИСНОВКИ

Обґрунтована і запропонована морфологічна класифікація інновацій з урахуванням запропонованих ознак забезпечує можливість врахування особливостей їх впливу на ефективність реалізації конкретних інноваційних технологій. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління

на : монографія / А. В. Гриньов.– Харків : ВД «ІНЖЕК», 2003. – 304 с.

2. Лапин Н. И. Теория и практика инноватики : учеб. пособие / Н. И. Лапин. – М. : Университетская книга, Логос, 2008. – 328 с.

3. Уткин Э. А. Инновационный менеджмент / Э. А. Уткин, Н. И. Морозова. – М. : АКАЛИС, 1997. – 208 с.

4. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов – СПб. : Питер, 2002.– 400 с.

5. Burmester R., Vahs D. Innovations-management. Von der Produktidee zur erfolgreichen Vermarktung / R. Burmester, D. Vahs. – 3. Auflage, Stuttgart 2005. – 412 p.

6. Drucker P. F. The discipline of innovation / P. F. Drucker. – Harvard Business School Publishing. Product Number 3480, 2007. – 294 p.

7. Wahren H-K. Erfolgsfaktor innovation. Ideen systematisch generieren, bewerten und umsetzen / H-K. Wahren. – Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2008.– 283 p.

Науковий керівник – канд екон. наук, доцент кафедри політичної економії Харківського національного економічного університету **Сотніков В. І.**

УДК 330.3:346.7

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

ОВЧИННИКОВА М. А.

УДК 330.3:346.7

Овчинникова М. А. Анализ проблем инновационно-инвестиционного законодательства Украины

У статті проаналізовано сучасний стан нормативно-правової бази інноваційно-інвестиційної діяльності України. Обґрунтовано актуальність модернізації інноваційно-інвестиційного законодавства та його відповідність світовим стандартам. Сформовано перелік основних вітчизняних нормативних актів у контексті напрямків державного регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку та визначено проблеми законодавчого забезпечення у цій галузі. Висновки про недоліки у правовому забезпеченні інноваційно-інвестиційної діяльності були підтверджені аналізом наукових праць провідних спеціалістів з цього питання.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційне законодавство, національна інноваційна система, державне регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку.
Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 26.

Овчинникова Марина Альбертівна – асистент, кафедра фінансів і кредиту, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61002, Україна)
E-mail: goldenmark@rambler.ru

УДК 330.3:346.7

Овчинникова М. А. Анализ проблем инновационно-инвестиционного законодательства Украины

В статье проанализировано современное состояние нормативно-правовой базы инновационно-инвестиционной деятельности в Украине. Обоснована актуальность модернизации инновационно-инвестиционного законодательства и его соответствие мировым стандартам. Сформирован перечень основных отечественных нормативных актов в контексте направлений государственного регулирования инновационно-инвестиционного развития и определены проблемы законодательного обеспечения в этой сфере. Выводы о недостатках в правовом обеспечении инновационно-инвестиционной деятельности были подтверждены анализом научных работ ведущих специалистов в этой области.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционное законодательство, национальная инновационная система, государственное регулирование инновационно-инвестиционного развития.
Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 26.

Овчинникова Марина Альбертовна – ассистент, кафедра финансов и кредита, Харьковский национальный университет строительства и архитектуры (ул. Сумская, 40, Харьков, 61002, Украина)
E-mail: goldenmark@rambler.ru

UDC 330.3:346.7

Ovchinnikova M. A. Analysis of Problems of Innovative-Investment Legislation of Ukraine

In the article the modern state of normatively-legal base of innovative-investment activity in Ukraine is analysed. Actuality of modernisation of innovative-investment legislation and his accordance are reasonable to the world standards. The list of basic home normative acts is formed in the context of directions of government control of innovative-investment development and the problems of the legislative providing are defined in this sphere. Conclusions about defects in the legal providing of innovative-investment activity were confirmed by the analysis of the advanced studies of leading specialists in this area.

Key words: innovative-investment legislation, national innovative system, government control of innovative-investment development.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 26.

Ovchinnikova Marina A. – Assistant, Department of Finance and Credit, Kharkiv National University of Construction Engineering and Architecture (vul. Sumska, 40, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: goldenmark@rambler.ru